

Československý týdeník - Evropské vydání Tschechoslovakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe

AMERICKÉ LISTY: Vychází každý pátek • Vydává a tiskne: Universum
Sokol Publ. • Vedoucí redaktor: Josef Martínek • Evropský redaktor:
Miroslav Fišera • Adresa redakce: AL, Postfach 3, 8027 Zürich
Roční předplatné S. Fr. 50.00.

AMERICKÉ LISTY: Erscheint jeden Freitag • Herausgeber: Universum
Sokol Publ. Chefredakteur: Josef Martínek • Redakteur für Europa:
Miroslav Fišera • Anschrift der Redaktion: AL, Postfach 3,
8027 Zürich • Abonnement: S. Fr. 50.00 (jährlich).

GEGRÜNDET 1874 (New Yorkské Listy) • MONTAG, den 8. OKTOBER 1973 • POSTFACH 3, 8027 ZÜRICH, (SCHWEIZ) Nr. 40 • PREIS S. FR. 1.00

Spěšný odjezd W. Brandta

Zatím co byl západoněmecký kancléř Willy Brandt na oficiální návštěvě ve Spojených státech, vznikl mu doma, v Bonnu dosti rozsáhlý zmatek. Proto ukončil Brandt svou americkou návštěvu o den dříve a vrátil se do NSR, aby se tam pokusil vyjasnit nedorozumění ve věci politiky západoněmecké sociální demokracie vůči komunistickým zemím. Šlo zvláště o otázku reprezentace západního Berlína a zastupování jeho zájmů; Brandtův osobní přítel a politický spolupracovník Herbert Wehner (jeho funkcí je koordinovat činnost sociálně-demokratických poslanců v Bonnském parlamentu), se prý vyjádřil, že by Brandt měl zmírnit stanovisko, které zaujal v otázce západního Berlína, a které, jak známo, vyvolalo velmi zápornou reakci Kremlu. A tak Willy Brandt urychleně odletěl domů a Amerika, která pozorně sleduje to, čemu se dnes běžně říká Brandtova "Ostpolitik", čeká, jak se věci v Bonnu dále vyvinou. Ostatně současný poměr me-

zi Západem a Východem byl — zcela pochopitelně — jedním z předmětů Brandtovy porady s prezidentem Nixonem. Mluvílo se o nadcházející konferenci o evropské bezpečnosti a spolupráci, i o snaze dohodnout zanedlouho ve Vídni oboustranné a vyvážené snížení vojenských sil v západní i východní Evropě. Přesto hlavním tématem rozhovorů Nixon — Brandt — Henry Kissinger byl "rok Evropy" — modernisace styků (jejich rozvoj) mezi Spojenými státy a západní Evropou. Brandt zdůraznil, že není oprávněn hovořit v USA jménem západní Evropy. (V nynější fázi je mluvitím západní Evropy — přesněji západoevropského společného trhu, dánský ministr zahraničních věcí K. B. Andersen). Nicméně Brandt o západoevropských záležitostech s prezidentem Nixonem hovořil a — jak se ukazuje — jeho názory o tom, jak by bylo třeba severoatlantické společenství modernizovat, aby odpovídalo požadavkům dnešní doby, jsou ze všech západoevropských představitelů nejbližší Nixonovým.

Proto také patrně Nixon uvítal přilet západoněmeckého kancléře Willyho Brandta do Spojených států a pozval ho do Bílého domu na návštěvu.

Brandt původně přijel na zasedání Valného shromáždění. Tam pronesl projev, který se, mimo jiné, týkal lidských práv a toho, jak je Moskva a jiné vlády v komunistických zemích v současné době potlačují. Willy Brandt řekl také,

"Když tak často vyjadřujeme své názory o porušování lidských práv jednotlivců o potlačování svobody dávat najevo kritické mínění, o překážkách ve výměně lidí a informací, rozhodujícím kritériem v našem stanovisku není, zda viník je našim spojencem nebo někým, s nímž máme přátelské smluvní vztahy, anebo jde-li o méně spřátelenou zemi. Na čem záleží je, abychom nezůstali k těmto otázkám necitelní..."

Neklid ve světě stále trvá

Mnoho věcí, které se odehrály v poslední době na půdě americké politiky, se zdají být protichůdné.

Americký senát například odhlasoval v minulých dnech 49ti proti 47mi hlasům, aby byly urychleny práce na nejmodernější nukleární zbraň na světě — na ponore Trident. Dále bylo senátem odhlasováno omezení stavu amerických vojenských jednotek v roce 1976 o 23%. President Nixon vyzval obě komory kongresu, aby se neřídily tím, co odhlasoval rozpočtový výbor poslanecké sněmovny, neposkytovat Sovětskému svazu doložku nejvyšších výhod do té doby, dokud Moskva neumožní všem sovětským občanům, kteří budou chtít, emigrovat volně do ciziny.

Zajímavé ale je, že rozpočtový výbor poslanecké sněmovny schválil něco, co je pro rozšíření americko-sovětských hospodářských styků mnohem důležitější než doložka nejvyšších výhod: úvěr čtvrt miliardy dolarů tak zvané Eximbanky na stavbu továrny na nákladní automobily, dále dostal SSSR úvěr

2,5 milionu dolarů na nákup amerických textilních strojů a v blízké budoucnosti má dostat i úvěr 180 milionů dolarů na výstavbu továrny na umělá hnojiva.

Senátor Jackson k tomuto prohlásil, že až bude tato osnova projednávána ve sněmovně a v senátu, že bude usilovat o změnu zákona v tom smyslu, aby Sovětský svaz nedostával ani americké úvěry, dokud bude potlačovat základní lidská práva svých občanů. Jen i těchto několik událostí dokazuje, že některé z nich jsou opravdu protichůdné. Na jedné straně urychlení výstavby ponore Trident (má se jich postavit celkem za třináct miliard dolarů) — a na druhé straně odvolání skoro jedné čtvrtiny amerických jednotek z ciziny, mimo jiné proto, aby se ušetřily peníze. Na jedné straně odmítnutí doložky nejvyšších výhod, která by umožnila Sovětskému svazu jen velmi okrajové proniknutí na americký trh s vodkou a kožešinami a podobnými výrobky, na druhé straně schválení vysokých úvěrů, za které se v Sově-

ském svazu postaví automobily a jiné továrny, a na jedné straně úsilí o zlepšení styků mezi americkou vládou a vládou sovětskou, na druhé straně protesty proti tomu, že sovětská vláda potlačuje občanská práva.

Dá se tedy snad říci, že vývoj posledních měsíců dokazuje celou řadu obtíží, které nebyly na půdě americko-sovětské spolupráce očekávány. Sovětský svaz, hlavně po Brežněvově návštěvě očekával zcela jistě vývoj mnohem příznivější a zdaleka nepočítal s tím, že opatrnost obou komor kongresu bude tak důsledná.

Jsem tomu opravdu rád, poněvadž politika pouze té nejvyšší opatrnosti ze strany Spojených států může nakonec jediné přispět k dohodě, která nebude výhodou pouze jedné strany — jak byl Sov. svaz v minulém čase vždy zvyklý. Je nyní sám "v uličce", ze které neunikne jinak — než že bude i on nucen učinit řadu kompromisů. A o to pravděpodobně v této době právě jde představitelům amerického politického života.

Kdo pomáhá teroristům?

Zatím co G. Meir jednala v Rakousku s ministerským předsedou Brunou Kreiskim o tom, jak definitivně je jeho rozhodnutí uzavřít transitzní tábor sovětských židů emigrujících do Izraele, v Tel Avivu se psalo a v jeruzalémském parlamentu hovořilo o roli, kterou asi sehrálo Československo v nedávném únosu 4 ruských židů. Jak známo, podmínkou únosců — arabských guerrillas bylo uzavření tábora výměnou za rukojmí a Rakousko vyhovělo. Guerrillas nastoupili v Bratislavě do onoho rychlíku se sov. židy, a je velmi pravděpodobné, že vše se událo s vědomím a podporou čs. orgánů.

Vyhazov Sov. svazu z další arabské země

Podle nejnovějších zpráv ze Sýrie, utrpěl tam Rusové podstatný neúspěch. Vláda totiž omezila volný pohyb po Sýrii tisíc osmistům sovětských vojenských poradců a dvanáctistům sovětských civilních zaměstnanců, většinou inženýrů, kteří pracují na vodních dílech na řece Eufrat. Političtí odborníci soudí, že tento tah sýrské vlády je předehrou k vypovězení mnoha nebo dokonce všech sovětských ze země, jako se to loni s velkou ostudou stalo v Egyptě. Bezprostřední příčinou omezení pohybu sovětských odborníků v Sýrii se zdá být to, že Rusové odmítli uvést do činnosti protiletadlové zbraně sovětské výroby i sovětské obsluhy, za prudké sýrsko-izraelské bitvy před dvěma týdny. Sověti prostě odmítli uposlechnout rozkazů sýrského vojenského velení, aby stříleli na izraelské stíhačky, které se-

střelovaly sýrské letouny. Napjetí mezi Sýrií a SSSR stoupl také po odmítnutí SSSR dodat Sýrii serii letounů MIG-23. Dosavadní MIG-21, které v Sýrii operují, se, podle sýrské vlády — zdaleka nevyrovnají americkým Phantomům, které pou-

žívá v bojích Izrael. Rusové odmítli dodat MIG-23 do Sýrie, aby, podle nich samých, nenarušili americko-sovětské detente. A to byl také nejspíš důvod, proč taky odmítli před dvěma týdny střílet ze svých protiletadlových zbraní na izraelská letadla.

Šedý zákal Watergatu

ještě stále trápí americký tisk. Nejfantastičtější lidské dobrodružství — dvouměsíční pobyt amerických astronautů ve Vesmíru úspěšně skončilo — a americké noviny události věnovaly přibližně stejné místo jako moskevská Pravda, která navíc o tom psala srdečněji. Psala ovšem s ještě větší srdečností a velmi hrdě o projektu vlastním: jeden den po návratu amerického Skylabu-2 z jeho triumfální vesmírné ces-

ty, vypustil SSSR na dvou-denní dráhu dvoučlennou posádku v raketě Sojuz-12. Byl to první vesmírný pokus s lidskou posádkou od tragédie sovětských kosmonautů v roce 1971. Velitelem Sojuzu-12 byl kosmonaut V. Šatalov. Důvodem náhlého vypuštění rakety s lidskou posádkou je snaha Rusů dokázat Americe, že Sovětský svaz bude schopen do roku 1975 učinit všechny nutné přípravy pro společný americko-sovětský vesmírný program.

O ČESKOSLOVENSKU

Kolaboranti vyznamení

Z rukou předsedy československé vlády Lubomíra Štrougala přijali u příležitosti Dne tisku čs. novinářské ceny prezidenta Svobody dva známí, osvědčení kolaboranti. "Za dlouholetou politicky angažovanou publicistickou činnost" byl odměněn ústřední ředitel Československého rozhlasu Ján Riška. Za dlouholetou, vysoce angažovanou publicistickou činnost ve stranickém tisku se odměny dostalo šéfredaktoru Tribuny Karlu Sršňovi.

Čtyřdenní týden

Celosvětový trend k různě uspořádané pracovní době se živelně projevil i v Československu. Při projednávání změn v zákoníku práce vyšlo v parlamentě najevo, že některé závody prodlužovaly směny tak, že si lidé napracovali pětý den a měli tak tři dny volno. Prý se to stalo bez vědomí nadřízených orgánů a má to být napříště trestné. Novela zákoníku pověřuje řešení pracovních sporů odborové orgány v závodech. Poslanci parlamentních výborů poukazovali také na trvalou plánovací a finanční nekázo v investiční výstavbě. Oproti plánu, který stanoví průměrnou lhůtu stavby na 3-4 roky, je průměr stále plných 5 let.

Továrna na počítače

Ve slovenském městě Námestovo na Oravsku byl dán do provozu nový závod podniku Tesla Orava. Za čtyři roky ho nákladem 80 milionů korun postavili především polští stavbaři. Závod bude vyrábět samočinný počítač tzv. třetí generace — RPP 16, použitelný především pro řízení průmyslových závodů, ale i ve zdravotnictví, v oblasti projektování a výzkumu. Závod zaměstná celkem 2500 inženýrů, techniků a kvalifikovaných dělníků.

Most přes Labe

V obci Štětí byl odevzdán do užívání nový most přes řeku Labe. Postavil ho pražský podnik Stavby silnic a železnic. Je 326 metrů dlouhý a přes 14 metrů široký, z předpjatého betonu — pro pěší, pro auta a pro tovární vlečky místního papírenského kombinátu.

Městská statistika

Téměř každý šestý čs. občan bydlí ve městě s více než 100.000 obyvateli t. j. v Praze, Brně, Bratislavě, Ostravě, Plzni nebo Košicích. Od roku 1961 vyrostly nejvíce Košice a Bratislava, pak Ostrava. V Praze přibýlo v té době pouze 8000 lidí. Města zastírala: Kromě Košic všude vzrostl počet občanů v "produktivním věku, t. j. ze "silných ročníků" mezi lety 1901-10. Do věku dospělosti se však dostávají jiné "silné" ročníky, totiž poválečné — takže stoupl počet obyvatel mezi 15 a 33 lety. Ve všech šesti městech však klesl podíl dětí ve věku do 14 let, v Praze dosti silně, z 19,7% na 15%. Snížil se také průměrný počet dětí v rodině; nejmenší má opět Praha — 1,34 na rodinu, nejvíce Košice — 1,76.

Japonská výstava

V Bruselském pavilonu pražského Parku kultury ve Stromovce se konala japonská národní technická výstava Japanex 73. Přes 80 firem vystavilo novinky za posledních 5 let z oblasti moderních strojů, optiky, zdravotnické techniky a spotřebního zboží.

55 let ČTK

V říjnu slaví Československá tisková kancelář 55 let své činnosti. Za tu dobu vyrostla z původního malého podniku velká, moderně vybavená agentura se zpravodajci doma i zahraničí. Politická redakce vydává dnes denně asi sto stran materiálu pro tisk, rozhlas a televizi. Má zařízení i na elektronický přenos o. brazového zpravodajství. To vše samozřejmě pod přísným dohledem stranických funkcionářů, kteří dohlížejí i na kadrový výběr; hlavně do zahraničí, kam se bez porady s ministerstvem vnitra nedostane nikdo.

Divadelní výročí

Před 40 lety, v roce 1933, se poprvé zdvihla opona v divadle D 34, tehdy v pražském Mozartu. Později se divadlo, jehož uměleckým šéfem byl E. F. Burian, přestěhovalo do větších prostor Na Poříčí. Patřilo, především v letech první republiky, ale i za nacistické okupace k předním avantgardním scénám.

O amerických a sovětských ponorkách

Moderní ponorky se považují za jednu z nejučinnějších strategických zbraní, protože — na rozdíl od pozemních základů pro odpalování balistických střel s nukleárními bombami v hlavicích — jsou to základny pohyblivé a nepříteli obvykle nemůže přesně zjistit, kde jsou. Sovětský svaz začíná dělat pokusy se stanovišti balistických střel, která se pohybuje po železničních tratích — ale ta ovšem nejsou tak dobře skryta jako stanoviště pod mořskou hladinou.

Nejdříve o balistických střelách, jimiž každá z obou stran vybavuje své ponorky. Americké mají dolet 3,750 kilometrů, Sovětské mají dolet 6,000 kilometrů, ale unesou náklad vážící jen polovinu toho, co americké. Americké střely mají hlavice typu MIRV, z nichž každá nese 10 až 14 nukleárních bomb, v nadzemském prostoru mění směr podle pokynů miniaturního počítače a vypouští jednu bombu po druhé na různé cíle, třeba hodně od sebe vzdálené. Sovětské střely jsou vybaveny jen jednou nukleární bombou; za několik let budou rovněž vybaveny hlavicemi typu MIRV, ale, jak už jsme řekli, unesou jen poloviční náklad bomb: čili bude to jen poloviční počet bomb, tedy 5 až 7, a nebo bomby o poloviční váze a síle, které by nebyly s to zničit dobře chráněné cíle, například odpalovací rampy balistických střel v obrněných podzemních sílech.

A nyní tedy o ponorkách samých. Nejmodernější ame-

rická se nazývá Poseidon a je vyzbrojena 16 balistickými střelami, z nichž každá, jak jsme popsali, má dolet 3,750 kilometrů a může zasáhnout nukleárními bombami 10 až 14 cílů. Nejmodernější sovětská ponorka byla Američany pojmenována Delta; je vyzbrojena 12 balistickými střelami, z nichž každá má dolet 6,000 kilometrů — ale zatím může zasáhnout jen jeden cíl.

A teď velmi důležitá otázka, jak vypadá v každé z obou zemí průmyslový sektor, který konstruuje ponorky a střely pro ně. Sektor, jehož vybudování si vyžaduje léta vysokého technologického a výrobního úsilí. V Sovětském svazu je tento sektor v plném provozu. V Americe, která si už vyrobila všechny ponorky, jež chtěla mít, není. A to je asi hlavní důvod, proč se činitelům amerického ministerstva obrany podařilo přemluvit členy kongresu, aby schválili urychlení projektu Trident a odhlasovali na ně peníze, což se stalo. Znamená to, že Amerika bude mít v provozu průmyslový sektor vyrábějící ponorky do čtyř pěti let.

Bude to úplně nový sektor vyrábějící úplně nový typ ponorek. Ponorky typu Tri-

dent budou dvakrát větší než dnešní Poseidony a budou mít mnohem tišší motory, samozřejmě na nukleární pohon. Ponorka typu Trident bude vyzbrojena 24 balistickými střelami, samozřejmě s hlavicemi typu MIRV, a s doletem takřka 10,000 kilometrů. Je jasné, že začlenění těchto ponorek do americké válečné flotily bude mít strategický význam první třídy.

V plánu je vyrobit celkem deset ponorek typu Trident. Dnes se odhaduje — ale ten odhad se nepochybně ukáže příliš nízkým — že dohromady budou stát 13 miliard dolarů. Už tato suma sama vysvětluje, proč se dá hovořit o celém průmyslovém sektoru.

Počítejme trošku: Deset ponorek, každá s 24 střelami, z nichž každá zasáhne až 14 cílů nukleární bombou: to je celkem 3,360 cílů.

Hanuš Hejný N. Y.

"Marxistické hodnoty"

Podle nového zákonného o-
paření budou Ústavy marxismu-leninismu při ÚV KSČ a KSS moci udělovat vědecké hodnoty, což má zajistit "stranický vliv" ve společenských vědách.

Obavy presidenta Pompidou

Na nedávné tiskové konferenci vyjádřil francouzský prezident Pompidou obavy z možného nebezpečí, které by mohlo vzniknout Francii a vůbec celé západní, ale i východní Evropě, ze zlepšujících se americko-sovětských styků. Řekl, že je sice pozitivní, jestliže má nastat období skutečného míru, že je tu však obava, že za malý národů budou rozhodovat su-
pervelmoci.

"Klademe si, musíme si klást některé otázky", řekl Pompidou, "na něž dostáváme ujišťující odpovědi. Američané i Sověti nám říkají, že malým národům nehrozí z jejich strany žádné nebezpečí rozhodování za jejich zády, a slyšíme takové odpovědi rádi. . . Ale zákony politiky a vedení státu nutí člověka uvažovat o všech následcích, předvídat všechny možnosti, a tak nemůžeme vyloučit obavu o nadvládu nad Evropou, o neutralizaci Evropy. A musíme z nynější nové situace ve vztazích americko-sovětských vyvodit

některé důsledky pro Francii. Francie musí zůstat bdělá a pokračovat ve snahách zabezpečit svou nezávislost a svoji obranu. . ."

Průmyslová televize

a centrální dispečink ve slévárně Tatra Kopřivnice zrychlují výrobu a snižují náklady. Uzlové body rozsáhlé výrobní haly jsou snímány televizi maďarské výroby a k dorozumívání je používáno rádiostanic.

Energetici na Kubu

Z Prahy na Kubu odešla 40-členná skupina mladých odborníků všech profesí z českých a slovenských energetických závodů. Během půlročního pohybu budou opravovat dvě elektrárny — jednu u Havany, druhou ve vzdálenější provincii.

Spousta hadby

Sedmdesátitisíc pianino vyrobili pracovníci závodu Röslar v České Lípě. Jejich kvalitní hudební nástroje jsou známé v celém světě.

ZAJÍMÁTE SE O DĚNÍ V ČESKOSLOVENSKU? ZAJÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné cizojazyčné časopisy. Zjistíte, že doba, kdy čtenáři hodeč místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bohatým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska ranní mezinárodního dění, informace lehké a unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Neměli vám osud bývalé vlastní lhostejný, stanete se čtenáři Amerických Listů.

Zde odstříháte a zašlete na adresu:
AMERICKÉ LISTY,

Postfach 3, 8027 Zürich/Schweiz
Přikládají se za odběratele "Amerických Listů" a předplatně zaplacením poštovním složenkou (celoroční, pololetní, čtvrtletní). Nehodící se škrtněte. Roční předplatně S. Fr. 50.00, pololetní S. Fr. 25.00, čtvrtletní S. Fr. 13.00 nebo přepočít v jiné měně. Předplatně je možno převést i na účet. Roční předplatně S. Fr. 50.00, pololetní S. Fr. 25.00, čtvrtletní S. Fr. 13.00.

Jméno:

Adresa:

AMERICKÉ LISTY, československo-americký týdeník. — Vydává a tiskne Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak St., Perth Amboy, N. J. 08861. — Nevýžádané rukopisy se nevracejí. — Veškerá tisková práva vyhrazena. — Roční předplatné švýcarských Fr. 50.00 nebo ekvivalent.

AMERICKÉ LISTY, Czechoslovak-American weekly. Published and printed by Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak Street, Perth Amboy, N. J. 08861. — Rights of republication of all materials herein are reserved. — Yearly subscription S. Fr. 50.00 or equivalent;

Zpět k Čechovovi?

Ferdinand Peroutka

Nejdříve krátkou důvodovou zprávu, proč dosti obsírně budeme mluvit o spisovatelích, od jehož smrti přibližně roku bude už sedmdesát let. Lidská společnost má dvojí vládu: politickou a — neorganizovanou, nevolenou vládu mravů, zvyků a představ, jimiž lidé žijí. Někdy ta, jindy ona vládne je silnější. Literatura popisuje mravy a zvyky, ale bývá i silným aktivním činitelem při jejich vzniku. Učí, jak rozumět světu. Někdy i jak se ve světě chovat. Může být dobrým i pochybným učitelem.

V Americe byly současně vydány dva výběry z dopisů Antona Pavloviče Čechova. Byl připojen dopis jeho ženy, herečky Olgy Knipperové o tom, jak Čechov zemřel v německých lázních Badenweiler. Čtyři roky věděl, že pomalu umírá na tuberkulózu. Řekl Maximu Gorkému: "Žít a vědět, že zemřeme před svým časem, to je nesmírně hloupé." Čechov se v noci probudil a žádal doktora. Ten dal injekci, předepsal kyslík a šampaňské. Čechov řekl německy: "Ich sterbe." Usmál se svým "baječným úsměvem", píše Knipperová, "obrátil se ke mně a řekl: 'Už dávno jsem nepil šampaňské' nebo: 'Už dávno jsme spolu nepili šampaňské'. Vypil sklenici do dna, obrátil se na levou stranu a umrlk navždy.

Americký kritik shledává tento konec pozoruhodným. Ptá se: proč tento úsměv, proč toto klidné pití šampaňského? Odpovídá: Čechov propouští svou ženu z hrůzy své smrti. Nepochybně je to správné vysvětlení. Čechov dával své ženě poslední dobro, jehož ještě byl schopen, klid, bylo-li možno. Americký kritik to krátce porovnal s koncem Lva Nikolajeviče Tolstého. To byla patetičtější, hlasitější smrt. Celý svět věděl, když Tolstoj umíral, jako už po několik desetiletí věděl, že hrabě Tolstoj se velmi bojí smrti. Veliký Tolstoj dovedl učinit světové shéma ze všeho, co se ho týkalo. Když Čechov umíral, bylo to, z jeho vůle, jako když vítr srovnává, oddouvá hromádku písku. K čemu děsit ženu, ovečku milou, k čemu zbytečně znepokojovat lidi?

Musi napadnout, že jsou lidé s objektivním temperamen-tem a jiní s temperamentem subjektivním. Nebo, poně- vadž uvnitř člověka zídka bývá něco pevně ohraničeno, řekneme, že jsou tempera-menty objektivnější a sub- jektivnější. Dle všeho sub- jektivnějších je mnohem, asi nekonečně více. V Čechov-ových povídkách nejednou se vyskytuje člověk, který začne: "Dovolte, abych vám řekl něco o sobě". Pak mluví

celou noc a nedá nešťastné- mu posluchači spát. Někdy subjektivismus bývá zname- nitá pohonná látka, člověk, poháněn svým Já, vykoná velké dílo. Ale na jeden ta- kový velký, plodný subjek- tivismus bývá sto tisíc nebo milion maličkých, protivných subjektivismů. Čechov byl z těch, kdo živě cítí ohromný, rozmanitý svět kolem sebe i nad sebou a připadají si ne- patrnými mezi nesmírnými množstvím a růzností — před nekonečností prostoru a času. Proto jen: "Už dávno jsme spolu nepili šampaň- ské."

Nikdo více neokouzloval na- še mládí než Čechov. Ale před čtyřiceti lety jsme nap- sali: "Přišel den, kdy raději chceme chybovat se snažící- mi se než mít pravdu s tím- to nehybným." Patří do au- tobiografií, proč vztah člove- ka k dílu spisovatele se ně- kdy mění. V různých dobách různě se zdá, že svět potře- buje té nebo oné korektury. Po Ibsenovi Čechov ovládl evropské divadlo, jeho pro- sa byla dychtivě překládána do všech jazyků, zdálo se, že Čechov zůstane věčným souputníkem moderního člo- věka. Jemné a husté pletivo jeho her a povídek, jeho o- povržení k pose, jeho upří- mnost a nepředělávaná při- rozenost byly po nějakou do- bu posledním slovem litera- tury. Stalo se pak, že se ob- jevil člověk ještě modernější, ještě modernější upřímnost a přirozenost mnohem ná- padnější a lomoznější. Mů- žeme říci, že v letech třicá- tých mezinárodní literatura se ocitla na rozcestí. Na jed- né straně byl dosud vliv Če- chovův, na druhé se objevil Ferdinand Celine, potom je- ho žák Henry Miller a ne- spočet jiných. Vyvstal nový směr, který, ne Čechov, udal hlavní literární tón pro desi- letí budoucí.

Celine byl autor značného ge- nia, mimo jiné přeměnil řeč spisovatelů, strhal z ní všech- nu formálnost, vyhnal z ní všechnu zdřevělost. Co kdo- koliv kdekoli měl hrubého a opletého na jazyku, vítězné vtrhlo do literatury. Celinův životopisec a obdivovatel napsal: "Jeho velikost je v tom, že se odvažil až na poslední hranici zoufalství". Nejen se odvažil, vykřičel to. To své dobrodružství co nej- hlasitěji do světa. Proklínal život, a zahájilo to novou li- terární epochu. Jakási brána byla otevřena, nahrnula se, jak všichni víme, bezuzdnost, poslední ostychy byly vypu- zeny a na jejich místo se u- sídlilo, co Friedrich Nietzsche nazval "radostí smrdět". I nevzdělanost autorova, jako v případě H. Millera, byla spíše vítána jako zajímavá novinka. Jako celek noví spi- sovatelé nevynechali ani je-

den hnus života, jež mohli odhalit. Jeden spisovatel stál druhému na ramenou, odva- ha byla stále větší. Obrazy nemoci, smrti, noci, ohyzd- nosti, úpadku byly horlivě pš- stovány.

Německý filosof Arthur Scho- penhauer, král pessimismu na začátku 19. století, ukončil své velké dílo "Svět jako vů- le a představa" prorocivím: životní vůle, zklamání hlu- bokou, neodstranitelnou ne- dokonalostí života a zápasem třetistých iracionálních sil na konec se unaví, uzná, že ži- vot je zlo, vzdá se vůdcov- ství, popře sebe samu, a na- stane — co? Jakýsi konec. Lidstvo přestane mít chuť o- pakovat experimenty života. Nad značnou částí nové li- teratury mohlo se zdát, že chví- le ta již přichází, je blízko, že není už kam jít jinam.

Toto vše, zážitky hnusu, pro- klínání života nebo anarchi- stické potěšení nad ztrosko- taným světem může v někte- rých být pravdivé, nelicené. Nemůže jim předepisovat, jak- kou by měli psát literaturu. Jistě to bylo pravdivé v Ce- linovi. Ale jsou jiní, kteří pravděpodobně se jen při- lepili na točící se kolo toho, co pokládali za úspěšné li- terární knuti. V prvním pří- padě byl to osud, v druhém je to hřích. Osud nemůžeme hanit. Ale je důvodné podez- ření, že okázalý, soutěživý pessimismus některých ji- ných původně vyšel z literár- ní volby, z přemítání, jaký postoj by asi autorovi nej- rychlejší a nejzarůcenější vy- nesl pozornost a úspěch. Do- šli k názoru, že doba je zvlášt- ní, a že je výhodno si nasa- dit masku pochmurnosti. Z knih, jež byly napsány o významných literárních pes- simistech této doby, se do- vídáme, že, ať jakkoli čer- ný a beznadějný je život, oni napjatě sledují výkazy o pro- dejích svých knih. Mají sázku v literární loterii.

Kdyby bylo vydáno heslo "Zpět k Čechovovi", co by to znamenalo? Gorký vypráví, že jednou ve veřejné knihov- ně našel lístek, jež si nap- sal dělník: "Vypůjčím si An- tona Pavloviče Čechova, mi- lého člověka." Byl-li Čechov takový, jak onen dělník vě- řil, návrat k němu by snad znamenal obrát k nějaké vět- ší příjemnosti než jakou z dnešní literatury dostáváme. Před superiorní znalostí hlu- bek života, již má moderní pessimistický literát, by to byla cesta zpět, do — srašno to říci — Viktoriánské. Je tedy otázka, jak kdo zná ži- vot.

Čechov, jako Celine, byl lé- kař, oba léčili ty nejchudší a viděli choroby a rány nejza- nedbanější, stejně se sezná- mili se dnem života. Jestliže každý reagoval jinak, nebylo to proto, že jeden věděl a

druhý nevěděl, nýbrž vyplý- valo to z rozdílnosti tempera- mentu. V Celinovi hluboce vřezla náklonnost k proklí- nání. Gorký nám pověděl, že Tolstoj, když se zlobil, pohy- boval ušima. Nic takového v Čechovovi. Merežkovský o něm zjišťuje, že "nikdy ne- pozdvihuje svého hlasu". Dí- vá se na svět mírným nestra- nickým pohledem, který ob- sahí hloupost toho, kdo neví, i hloupost toho, kdo hlučně vy- křikuje, že ví. Zná omezenost toho, kdo nosí cylindr a ru- kavice, i omezenost toho, kdo si dá záležet, aby měl špina- vé kalhoty a pokud možno díru v nich.

Když se Čechova vyplávali, jaké asi nejspíše je jeho zá- kladní stanovisko, odpovi- dal, že ne nejspíše, nýbrž zcela jistě je to stanovisko naturalistické. Jeho knihy mimo jiné jsou psycho-sama- tická literatura, psaná léka- řem. Znal život, jak lékaři je- děno jej poznat. Moderní li- terát ničím se nehonosí to- lik jako znalostí detailů or- ganů a mechanismu sexu, jako by to byl největší objev od Koperníka. Pravda je — že všechny doby znaly sex, jen se různým způsobem roz- hodovaly, jak s ním zachá- zet. Viktoriáni prý nic nevě- děli o sexu. Je druhá mož- nost: právě proto, že věděli, rozhodli se držet jej na uzdě. Čechov prý spouští oponu před sexem, Vskutku nalézá- me v Čechovovi, že starý, po- bytem v nejhorších přístá- vech světa citlivý námořník

praví hochovi: "To není pro- teke." Toho by se dnes nedo- pusil autor dbalý toho, aby patřil k Zeitgeistu. Ale Če- chov napsal "Agafu", pří- běh neodolatelné moci po- hlavního pudu ve venkovské ženě. Má to chladnou klasic- kou sílu. Ze se Čechov ne- probírá fyzickými detaily — nevyplyvá z jeho nevědomo- sti, nýbrž z jeho vkusu. Mlu- ví o sexu, jako o ostatních věcech, se svou obvyklou zdrželivostí. "nepozdvihuje svého hlasu".

Ženy znal, jak je lékař musí znát, se všemi kompromisy, jež duše dělá s fyziologií. Napsal, že od svého mládí si zvykl pojednávat o ženách zdrženlivě. Ale lze snadno vypočítat, že před nimi nestojí s romantičnou úctou. Osobně zřejmě je mu nejne- příjemnější útočný typ ženy, která v erotice přebírá doby- vatelskou roli mužovu. V cel- ku lze říci, že Čechov pokrač- ňuje v Turgeněvovi, dále roz- víjí jeho thema, jak vypa- dała o jednu generaci pozdě- ji. Ale pokud se týká žen, vzbuřil se. Turgeněv vytvo- řil tajemné, inspirující posta- vy žen, jimž podlehnout může být muž důstojným o- sudem. Čechov k tomu praví, že je to zcela falešné, nejsou takové ženy. "Všechny Tur- geněvcy ženy jsou nesnesi- telné svou umělostí. Některé z nich nejsou ruské ženy, ný- brž jakási Delfská orakula. Před Annou Kareninovou se rozplývají do vzduchu."

(Dokontíme)

VÝBĚR 74 - jde za čtenáři

Ve světě se pořád něco děje.

A nejsou to — zaplat'pánbůh — jenom události politické. Dějou se prostě věci. Objevují se objevy, vynálezy vy- nálezy. Rodí se šesterdoba, lidé dělají hlouposti — a také naopak. Jedni zamořují ovzduší, druzí volají po jeho očištění. Mění se móda, střídají se vlády a nálady, — svět se zkrátka neustále točí ...

Ale den má jen čtyřiařicet hodin

a zvidavý člověk si občas povzdychne nad nedostatkem času ke čtení, k zjišťování, co se kde děje. Věak to zná- te. Jistě jste si kolikrát pomysleli: kéž by tak někdo pro- mne pořídil nějaký šikovný výběr, průřez světových zajímavostí ...

Stalo se, přátelé!

Pořídili jsme pro vás — pro celou vaši rodinu, přesně to, po čem jste volali. Ze světového mnohojazyčného tisku vám předkládáme v naší rodné češtině VÝBĚR 74. Co všechno v něm najdete? To, co vás zajímá: technika, medicína, sport, móda, vynálezy, poezie, čtení pro děti, životní prostředí, slavní krajané, automobilismus, po- vidky, volná chvíle, kuchařské recepty, novinky cdev- šad, pele-mele, humor, fotografie, ukázky z připravo- vaných knih českých autorů.

A ještě mnohem víc — prostě pestrý VÝBĚR 74, pou- tavé, poučné, informativní a zábavné čtení pro celou rodinu.

VÝBĚR 74 vychází jako spisek Zábavně knihovnický Ame- rických Listů. Příprava Jiřina Meixnerová.

Cena v USA a Kanadě pouze \$4.00, v Evropě švýcarských fr. 12.00.

Zde odstihněte vložit do obálky a zašlete:

VÝBĚR 74, 263 Oak Street, Perth Amboy, New Jersey 08862 — USA (zájemci v USA a Kanadě)

VÝBĚR 74, Postfach 3, 8027 Zürich, Schweiz — (zájemci v Evropě)

Objednávám ... výběr VÝBĚR 74. Přikládám šek na \$... (Sw. fr.)

Jméno: Podpí:

Adresa:

PRAŽSKÝ PRACH

Podle studie, zveřejněné v odborném časopise Životné prostředí, dosahují vyčisti- telné škody, způsobené v Československu znečištěním životního prostředí, částky 4 a půl miliardy ročně. Po Podkráňské oblasti je na tom nejhůř Praha, kde je znečištěním ohroženo 67% plochy a 80% obyvatelstva.

Pekud jde o tzv. primární znečištění — t. j. z vytápění, z energetiky, ze stavebnictví a z dopravy — přinesla by podstatně zlepšení v tomto případě pouze změna palivové základny na ušlech- tilá plynná a tekutá paliva s malým obsahem síry a širší využití jaderné energie. V tomto smyslu však zůstává stále nevyřešeno mnoho pro- blémů nákladné rekonstruk- ce a výstavby, jak finančně, tak organizačně. Ani staveb- ní předpisy nejsou v tomto ohledu tak konkretizovány, aby bránily především zvý- šené prašnosti. Pokud jde o komunikace, zůstává stále většina hlavních vozovek dlážděných, což proti povr-

chu asfaltovému vyžaduje daleko větší údržbu čistoty. Namátkové šetření pouze v Praze 5 (Smíchov a přilehlá předměstí) zjistilo, že v bez- vadném stavu je pouze 10% vozovek I. třídy a jen 1,25% chodníků. V celé Praze bylo např. v roce 1969 nahrazeno asfaltovým povrchem pouze 0,15% dlážděných vozovek a 1,26% chodníků. Havarijní stav podzemní inženýrské sí- tě způsobuje permanentní výkopové práce, které udr- žování čistoty znesnadňují.

Po pražských železničních tratích se také dohne pohy- buje 120 parních lokomotiv. Elektrická trakce v plné šíři bude zavedena až s celkovou přestavbou pražského želez- ničního uzlu. Dieselelektrické lokomotivy a lokotraktory jsou už pro hloučnou nezáhodou.

Pokud jde o automobilovou dopravu, kritizují autoři stu- die pomalou výstavbu mo- derních dálnic, čímž se může stát, že už v r. 1985 dosáhne osobní automobilové dopra- va "nulové rychlosti". Vývoj události — podle studie — daleko předstihl očekávané trendy. Místo rychlé reakce, např. výstavby objízdné kó- vo okruhu pro dálkovou dop- pravu, staví se dnes tzv. II. severojižní magistrála, která umožní přímé napojení bu- dované dálnice na střed mě- sta. V brzké době není také zajištěna dokonalá funkce veřejné dopravy uvnitř mě- sta, což je podmínka jeho to-

Náš mikrorozhovor: o Kalendáři

Všelijaké jsou druhy exilové aktivity. Patří k nim i nápad vydávat kalendář, vhodný zejména pro potřeby novějších exu- lantů. Objevil se v pěkné úpravě poprvé vloni pod názvem KALEX 73. Kalex je šikovná zkratka pro kalendář exilu. Má- lokdo však ví, že je to dílo mladé manželské dvojice Lidy a Josefa Rakušanových, kteří odešli do exilu po sovětské okupa- ci a dnes žijí v Mnichově. Josef je umělecký fotograf, povolání pro tvorbu moderního kalendáře jako stvořené, více času dá- vat ho dohromady má však bezesporu paní Lida, zatím ještě studentka mnichovské university. A pro kalendář se taky ho- dí, že je i na slovo vzatou odbornicí na naši mateřštinu. Ji te- dy patří několik otázek.

— Jak jste probíhala na ten ná- pad přišli?

— Když jsme rozmínvali s rú- znými přáteli v exilu a přeli se o věci, o nichž jsme měli dojem, že by měly být někde sepsány jako řádná informace. Například jaká jsou práva a možnosti exu- lanta v jednotlivých zemích, jak je to s přistěhovalectvím a naby- tím občanství atd. Obrátili jsme se na příslušné úřady, i na OSN a získali jsme všechny potřebné a užitečné informace. Užitečné pro exilový život . . .

— To ale stále ještě nevyužíváte, proč jste si zvolili právě formu kalendáře?

— Protože to je právě ta forma, kde se dají jednou za rok shrnout informace z nejrozličnějších obla- stí. Napadlo nás, že by bylo do- bré uveřejnit také seznam léka- řů, českých a slovenských resta- rací, různých spolků a klubů pře- hled českého a slovenského roz- hlasového vysílání a mnoho jiných věcí. A pak datový kalendář je sám o sobě praktickou potřebou. Uvedli jsme svátky podle kaler- dáře katolického, evangelického i staročeského. Zjistili jsme, že řada českých rodilců — těch novopře- ných — v exilu přemýšlí, jaké vhodné — a české — jmenno, zvolit pro dítě. Připojili jsme také podrobný historický kalendář s

řadou dat z našich národních dě- jin a také zábavnou část, karika- tury a ukázky z literárních děl exilových autorů.

— Jaký byl ohlas u čtenářů — a vůbec, myslíte, že se vám to po- vedlo?

— Težko říci, neměli jsme mož- nost porovnávat s jinými kalen- dáři, které snad ještě někde vy- cházejí. Ale nakonec jsme našli i dostatečnou obec zájemců. Po počátečním strachu, že to naše do- brodružství špatně dopadne, jsme si oddechli. Nebyl to žádný vý- dělečný podnik, ale také jsme ne- prodělali. A přišla řada děkov- ných chválicích dopisů i užitečné připomínky.

— Měli jste — jak už to bývá — ale ještě také nějaké potíže.

— Měli. Překvapil nás poměrně malý zájem některých institucí — na které jsme se obrátili a o nichž jsme měli dojem, že by samy mě- ly usilovat o větší propagaci své činnosti. Také čeští a slovenští lé- kaři, jejichž plný adresář jsme chtěli uvést, se přihlásili jen v malém počtu. Proto v příštím vy- dání od jejich seznamu upouští- me.

— Čímž naznačujete, že se už chy- stá KALEX 74 — na příští rok.

Na snímku Josefa Rakušana; Lida Rakušanová a Karel Jezdinský

— Ano, vydáme ho asi v říjnu a proti loňsku bude o něco tlustší. 160 stran, opět na křídovém pa- píře. Bude tam samozřejmě zase denní kalendář, ten historický bu- de v trochu jiné, lepší úpravě. Ji- nak se bude obsah lišit. Po pěti letech pobytu v cizině má většina exulantů už jiné starosti, než jak se zabydlit v novém prostředí.

Přineseme tentokrát víc informa- cí z hospodářské oblasti, o mož- nostech podnikání, ukládání pe- něz, právní pokyny a podobně. Samozřejmě zase nový přehled vysílacích časů, novin a časopisů. Doplněn bude také seznam če- ských restaurací.

— A co zábavná část?

— Nebude chybět. V novém ka- lendáři najde čtenář velkou če- skou a slovenskou kuchyňku, čili recepty dobrých českých a sloven- ských jídel, vtipy rádia Jerevan, smutného muže Válka, ukázky z nových knih, které teprve v exilo- vých vydavatelstvích vyjdou a ta-

ké trochu poezie — která, jak se u nás říká, nikoho nezabije.

Budeme se tedy těšit a necháme se překvapit. Zřejmě nebudou chybět ani dobré fotografie od manžela. Moderní kalendář je po- třebný pro moderní život a pro- bychom neměli mít také svůj, če- skoslovenský. Manželům Rakuša- novým jistě patří dík za nápad i za námahu spojenou s jeho rea- lizací. Nový kalendář si lze objed- nat přímo na adrese KALEX, 8 München 5, Pestalozzistrasse 13, BRD. Já už jen dodám, že jsem při příležitosti tohoto rozhovoru u Rakušanových také povečeřel. Dobré jídlo bylo zřejmě výsled- kem společného úsilí obou "ka- lendářníků". Dodávám to proto, že jsem nabyt jistotou, že kuchař- ské recepty v kalendáři budou vyzkoušenou profesionální zálež- ností a že se žádný jejich uživa- tel nepřipouští.

Rozmlouval

KAREL JEZDINSKÝ

Peron a jeho vláda

23. září 1973 byl Juan Do- mingo Peron zvolen většinou jednatřiceti procent hlasů prezidentem Argentiny. Stá- vá se jím po třetí a po pře- stávce osmnácti let. Jeho předchozí presidentské údo- bí se neslavně skončilo ro- věněž 23. září, jenže roku 1955, kdy svržen armádou musil po deseti letech diktatury Argentinu kvapně opustit na paraguajském dělovém ču- nu. Peron, jenž už vlastně byl faktickým prezidentem Argentiny po dva minulé měsíce, i když ne podle jmé- na, zvolil si datum voleb na 23. září úmyslně, chtěl slad- kou pomstu za osmnáct let starou porážku. Vítězství te- dy Peron dosáhl — ale jak velkého a trvalého, uká- že až budoucnost. Jednate- desát procent hlasů, jichž Peron dosáhl, představuje totiž velmi rozháranou ro- dinu. Ukázalo se to 20. červ- na, když se Peron vrátil do Argentiny z exilu, a kdy byl místo triumfálním uvítáním pozdraven přestřelkou mezi levicovým a pravcovým křídlem stoupenců svého pe- ronistického hnutí. Za sráž- ky bylo přes třicet lidí za- střeleno a přes tři sta zraně- no. Od té doby vášnivě roz-

vaděná křídla nic neusmíři- lo. Stoupenci radikálního le- věho křídla v neděli volili Perona s přesvědčením, že nasadí revoluční kurs. Stou- penec pravého křídla ho vo- lil v důvěře, že zůstane vě- ren předvolebním projevům, v nichž zdůrazňoval nutnost vlády zákona a pořádku. Až do voleb kandidát Peron ma- něvoval. Levici upokojil tím, že světlil státní univer- sity marxistickým profes- řům. Také zahraniční polití- ka Argentiny se dala ostře do leva. Obnovila diploma- tické styky s Kubou a po- skytla jí 200 milionů dolarů úvěru na nákup zboží. Byly navázány diplomatické sty- ky se severním Vietnamem a se severní Koreou. Peron navštívil obchodní výstavu komunistické Číny a provo- lával slávu Maoceungovi. Argentinská komunistická strana na sjezdu 25. srpna oznámila, že její členové bu- dou volit Perona. Pravcové konservativní křídlo uklidnil Peron svými projevy o nut- nosti kázně a národní jedno- ty, některými úspěšnými zá- sady proti vzrůstu inflace, která před tím dosahovala až 80ti procentní vzestup. Ale trvalé ozdravení hospo-

dářství nebude možné bez nepřijemných úsporných o- patření, která mohou mít po- litické následky na pravici i levici. V zemi není klid, úno- sy diplomatů, obchodníků jsou na denním pořádku, do té míry, že vyskytly se den bez únosu, noviny to ozna- muji jako hlavní zprávu. O- vládnout tyto nespokojené elementy jak ve vlastní stra- ně, tak mimo ni, bude nej- nálehavějším úkolem Pero- na jako prezidenta. Nejenom cizí obchodníci, nýbrž i mno- zi argentínští příslušníci středních vrstev velkou ví- ru v Peronův úspěch nemají, únosů se obávají a útek z Argentiny začíná nabývat rozměrů jaké měl před ča- sem v Čile. Nepochybuje se o tom, že Peron uměl vlád- nout než před 18ti lety Ar- gentinu opustil. Zda bude u- mět vládnout i teď, kdy je mu 77 let a kdy je podle ně- kterých zpráv nemocen, je otázka. Proti šedesáti procentům nesjednocené většiny — která ho zvolila prezidentem, má Peron proti sobě mnoho osobních nepřátel v obcho- dno-průmyslových kruzích — ve vojsku, v inteligenci. Ti- to lidé — a zvláště armáda — se zatím chovají neutrálně,

Hnojivo a politika

Senátor Hubert Humphrey ze státu Minnesota se ptal doktora Henryho Kissingera — jakou politiku hodlá sledovat ve věci umělých hnojiv, a Kissinger musel přiznat, že není s problematikou umělých hnojiv natolik seznámen, aby mohl dát senátorovi řádnou odpověď. Bylo to na jedné ze schůzí senátního zahraničněpolitického výboru, na nichž se jednalo o tom, zda mají zákonodárci souhlasit s Kissingerovým jmenováním ministrem zahraničí Spojených států. Umělá hnojiva — zahraniční politika . . . na první pohled tu žádná přímá spojitost není a proto není divu, že Kissinger nebyl s problematikou seznámen. Spojitost se však jasně objeví při bližším přihlednutí a někteří pozorovatelé — a také například deník Washington Post — předpokládají, že Kissinger bude možná muset věnovat umělým hnojivům větší pozornost než mnohým z tradičnějších objektů diplomacie.

Jde o dusíkové hnojivo, které se vyrábí z přírodního plynu. Je ho nedostatek, protože je nedostatek přírodního plynu (stejně jako ostatních topných a pohonných látek) a protože poptávka po něm letí nahoru, jak američtí farmáři obdělávají stále více a více úrodné půdy. Cenový úřad ve Washingtonu stanovil, že na domácím trhu se umělé hnojivo smí prodávat maximálně za 40 dolarů za tunu. Cena hnojiva pro export se nereguluje a ve skutečnosti už stoupla na 75 dolarů za tunu. Výrobci hnojiva mají tedy velký zájem o prodej do ciziny a v letošním roce ho hodlají vyvézt jeden a tři čtvrtě milionů tun. Mluvíme o farmářském roce, který se počítá od července do června. Ale na domácím trhu se bude nedostávat jeden milion tun — hnojiva bude k dispozici pouze devět milionů tun místo deseti milionů. A to by mohlo znamenat, že výroba krmného obilí v Americe klesne o dvacet milionů tun. Jestliže se tak stane, řekl senátor Humphrey, "bude to katastrofa: spotřební ceny vyletí do stratosféry."

Co se dá dělat? Dovolit, aby

třežba pokusy levicových radikálů o revoluci zásahy sledují s obavami. Ale přijde-li chvíle, a ta časem musí přijít, kdy Peronova sláva začne upadat a jeho hvězda přestane zářit.

Nynější vyčkávací neutralita přemění se v otevřeně nepřátelský postoj. Leda že Peron za osmnáct let exilu poznal, jak se má spravedlivě vládnout zemi, která má tolik obtížných problémů a je rozdělována tak příkrými nepřátelskými názory jako současná Argentina.

cena hnojiva na domácím trhu volně stoupla podle zákona o dodávce a poptávce? To by bezodkladně přihlázlo inflaci. Držet cenu na nyníšších 40 dolarech za tunu? To by znamenalo pokračující nedostatek hnojiva nyní a inflační tlak — možná stratosférický, jak říká Humphrey — napřesrok. Omezit export hnojiva do ciziny vývozními kvotami? Výsledkem by byly propastné problémy — ano — pro ministra zahraničí; víme, jak reagovalo Japonsko a západní Evropa a jiné oblasti nedávno, když Amerika omezila — jen na chvíli — vývoz sojových bobů.

Japonsko a západní Evropa mají silný hlas — a ostatně ve vyvinutých zemích a některých vývojových se letos vyrobí o 20 milionů tun pšenice více než vloni — celkem 330 milionů tun — a hlad v nich nebude; pšenice je základní potravinou či potravinovou surovinou při výrobě masa.

Ale v jiných vývojových zemích se bude nedostávat 9 milionů tun pšenice. S rýží a krmným obilím jiného druhu je to podobné. Nejhuře jsou postiženy Indie, Pakistan, Bangladéš, země v suchopárném pásu Afriky, Filipíny. Jeden americký odborník a univerzitní profesor, Roy Prosterman, předpokládá, že pokud vyvinuté

země bezodkladně nezahájí záchranný program, jaký by si vyžádal mobilizační úsilí prakticky jako za světové války, země během příštích dvanácti měsíců deset až třicet milionů lidí — buďto přímo hladem a nebo v důsledku nemocí, které podvýživa učiní smrtelnými.

Deset až 30 milionů lidí během jednoho roku. Například v Indii, píše profesor Prosterman, by očekávaný hladomor mohl vést eventuálně i ke zhroucení ústřední vlády a k balkanizaci této země, k vytvoření mocensko-politického vakua, které by se možná snažily zaplnit — snad i v bojově nebezpečné konkurenci — Sovětský svaz a Čína.

Co se dá dělat? Dosud byla hlavní světovou zásobárnou pšenice a jiných potravin Amerika. Z části je ve světě prodávána, z části rozdávala; připomeňme si americké příspěvky na UNRRU, Marshallův Plán, CARE balíky, nynější program zvaný Potravinový pro mír, a tak dále a tak podobně. Nyní začíná mít i Amerika nedostatek, z části zaviněný tím, že stále vyváží . . . jak ilustruje právě příklad umělých hnojiv. Je to ovšem jen nedostatek relativní, což platí i o inflaci, která Ameriku postihuje . . . to však nečiní celý problém snadno řešitelným.

—ej—

Sedm ročních období

Americký novinář Peter Forbath byl v letech 1967-68 korespondentem časopisů Life a Times v Praze. Prožil zde jaro a léto 1968, zažil sovětskou okupaci a koncem roku 1968 byl vyhoštěn ze země jako nežádoucí element. V r. 1971 vydal v USA knihu "Sedm ročních období", v níž románově zpracovává československé události od léta 1967 do konce roku 1968. Pro čtenáře, který události zažil, ať už v Praze nebo kdekoliv jinde na území ČSR, je kniha opravdovým požítkem. Najde zde vše, co tenkrát procházelo československým obrozeným tiskem a osvěží si své vzpomínky. Najde zde v časové posloupnosti vše, co nás tenkrát vzrušovalo: rozruch se spisovatelem Šejnou, odstoupení Novotného, manévry, diskuse pražské mládeže se Smrkovským, aféry kolem tajemných sebevražd, studentské demonstrace na Strahově, a konečně okupaci, vysílání tajných vysíláček československého rozhlasu, čtrnáctý sjezd strany, únos čel. vůdců a jejich návrat do Prahy.

Autor očividně vychází z novinářských zpráv, ale jeho hrdinové jsou velmi živí a pravdiví. Snaží se dívat na události očima svých českých

a slovenských hrdinů, a dají se mu to.

Klíčovou postavou je spisovatel Pavel Adámek. Je objevený mezi čtenáři, známý za hranicemi, má známosti mezi vládnoucí špičkou, je však spíše konzervativního ražení a o politiku se moc nezajímá. Dokonce jeho nejnovější hra je v rušné polednové době natolik nečasová a nepolitická, že na jevišti propadne. Ale během události se Pavel zcela změní.

Pavel se důvěrně stýká s herečkou Divadla na zábradlí Karlou Sylvánovou, která s ním nějakou dobu žije.

Karla pochází ze Slovenska. Její otec, profesor Sylván, byl ve Slánském procesu odsouzen, nyní propuštěn jako naprostý invalida a Karla se o něj stará. Pavel se sblíží s profesorem a pomáhá organizovat jeho rehabilitační řízení, což starého muže velmi vzpružuje. Pavel pracuje jako hlasatel pražského rozhlasu. Seznámí se s americkým novinářem Andrew Chasem a stává se jeho informátorem. Seznámí s ním i Karlu, která však zatím ve svém vztahu k Pavlovi ochladla a přeběhne od něj k Andrew. Pavel žárí, ale přesto nepřerušuje styky s Andrew, neboť nabývá přesvědčení, že to, co se nyní v zemi děje, potřebuje publici-

Zajímavosti ze světa

V nejbližších dnech přijede do Moskvy na oficiální návštěvu japonský ministerský předseda Tanaka. • V Maďarsku probíhají společné manévry sovětské a maďarské armády. • Na 300.000 osob se za poslední čtvrtstoletí vystěhovalo z Izraele hlavně pro nízké mzdy, vysoké daně a stálý růst cen. • Při srážce vlaků v Bangladéši zahynulo sto lidí a třista bylo těžce zraněno. • Naměstek maďarské rady ministrů zahynul v polských hutích, když se naklonil nad kotel s vroucím kovem a utržený jeřáb ho do něho shodil. • Rekordní úrokovou náru mají ve Francii: Francouzská ústřední banka zvýšila diskontní sazbu na jedenáct procent! Ještě před rokem činila tato sazba 5 procent. • Japonsko a Severní Vietnam podepsaly dohodu o navázání diplomatických styků. • Togo přerušilo styky s Izraelem, jako odpověď na výzvu konference neangažovaných států v Alžiru. • Přes půl milionu lidí navštívilo ve Vídni Mezinárodní veletrh. Za ČSSR se jako vystavovatelé zúčastnily podniky Koozpol, Pragocexport, Jablonex a Polytechna. • Amer. ministr obchodu Dent jedná v Budapešti o hospodářských stycích USA a Maďarska. • V centru Moskvy bude vytvořeno devět chráněných památkových rezervací, které mají mimořádnou kulturní a historickou hodnotu. • Německá demokratická republika a Filipíny navázaly diplomatické styky. • Šejch Mudžibur Rahmán, bangladéšský premiér navštíví na pozvání japonského premiéra Tanaky Tokio. • Obyvatelé USA vykouří za letošní rok 583 miliard cigaret, což představuje průměr 205 balíčků cigaret na každého občana nad 18 let. • Ve věku 69 let zemřel chilský komunistický básník Pablo Neruda. To Neruda je po našem slavném Janu Nerudovi, jehož dilo si kdysi mladý, začínající chilský poeta Naftali Ricardo Reyes Basualto zamiloval. • Římský občan ztrávil ročně cestou do práce a zpět dvaapůl tisíce hodin, to jest plných padesát pracovních dnů. Přírůstek automobilů do roku 1985 způsobí v Římě úplné ochromení pouličního provozu. • Benátská policie zabavila 70 kg hašiče, který byl ukryt v automobilu dvou libanonských občanů. •

POKRAČUJEME V TRADICI

Po velkém úspěchu v loňském roce vyjde letos v říjnu rozšířený, 160-ti stránkový KALEX 74

bohatě ilustrovaný kalendář československého exilu.

Najdete v něm zábavu, poučení a mnoho cenných informací.

Cena kalendáře US \$6,80 včetně poštovného a poplatku za převod šeku. Platby pouze předem šekem na adresu Kalexu.

KALEX, 8 München 5, Pestalozzistr. 13, BRD

Objednávky a platby můžete zasílat již dnes!

tu na západě a proto dále informuje amerického novináře o všem, co se děje.

Nastává okupace. Pavel se angažuje v rozhlase. Jeden z jeho přátel, vysoce postavený vládní úředník Sedláček, je uvězněn prosovětskou klikou, Pavel zorganizuje jeho osvobození, aby mu umožnil zúčastnit se právě probíhajícího čtrnáctého sjezdu strany. K jeho osvobození použije služeb Karly, která dopraví automobil k sovětskému štábu, kde je Sedláček vězněn. Útěk se podaří, ale Karla je při akci znásilněna několika sovětskými vojáky a Sedláček uteče ne na sjezd, ale na chatu k rodičům. Konečně Dubček se vrací se Svobodou z Moskvy a nastává definitivní konec všem nadějím. Karla nese své zhanobení s vědomím obětí pro dobrou věc. Nyní však nabývá přesvědčení, že všechno bylo zbytečné: i krev na pražských ulicích, i její obať, i oběti jiných. Andrew je vypovězen ze země a předsedá Karlu, aby odjela s ním. Na hranicích je však

Karla zadržena a vrácena do Prahy. Vrací se pak k Pavlovi a resignuje.

Kniha je velmi čtivá a pravdivě informuje o tehdejších událostech. Měla by být v knihovně každého československého emigranta hlavně jako četba půjčovaná americkým přátelům nebo jako vhodný dárek pro ně. Je výborným informátorem o Československu 1968 a je škoda, že poměrně nepovšimnuta zapadla na knižním trhu. (Peter Forbath: Seven Seasons, N. Y. Atheneum)

L. Obrusníková

MACHINISTS
HYDRO TEL
MILLS
LATHE
JIG-BORE
CUTTER GRINDER
Tool and Template Maker
Days only 50 hour week
Wil-Nik, 112-37
Roosevelt Ave., Corona, N.Y.
(212) 335-0800

Přijmou se

dva muži. Stálá práce. Volajte: (201) 371-3286.

SPORT

Československým fotbalistům zhasly všechny naděje na účast na světovém mistrovství v Záp. Německu příštího roku, když v důležitém kvalifikačním utkání v Glasgowě podlehl mužstvu Skotska těsně 2:1. (1:1). Čs. mužstvo potřebovalo pro postup nejméně nerozhodný výsledek a potom vítězství v odvětném utkání v Bratislavě (17. října).

Víc radosti způsobily čs. fotbalové celky soutěžící v nejvyšších evropských pohárových fotbalových soutěžích. Fotbalisté tinsavského Spartaku zvítězili v Norsku v prvním zápase I. kola soutěže o Pohár evropských mistrů nad mužstvem Viking Stavanger v poměru 2:1; v soutěži o Evropský pohár porazil Baník Ostrava v domácím prostředí irský celek Cork Hibernians 1:0, Tatran Prešov vyhrál nad jugoslávským Veležem Mostar 4:2 v utkání 1. kola o Pohár UEFA (Evrop. fotbal. federace). Ve stejné soutěži fotbalisté VSS Košice porazili Honvéd Budapešť 1:0. Zápas v Košicích se hrál před vyprodaným hledištěm. (20.000 diváků).

I. hokejová liga měla na pořadu utkání 4. a 5. kola. Sparta Praha stále pokračuje ve svém vítězném tažení a beze ztráty bodu vede tabulku před Brnem. Pardubice s Jihlavou se šesti body. Výsledky 4. kola: Sparta Praha — Čes. Budějovice 4:1, Jihlava-ZKL Brno 2:2, Slovan Bratislava-Chomutov 12:2, Litvínov-Pardubice 3:1, Košice-Škoda Plzeň 1:3 — Kladno-Vitkovice 5:1. 6. kolo: Vitkovice-Sparta 2:4, ZKL Brno-Bratislava 7:2, Pardubice-Jihlava 3:3, Chomutov-Kladno 5:5, Plzeň-Litvínov 0:2, Č. Budějovice-Košice 4:4. V brance ZKL Brno chytá reprezentační brankář V. Džurilla, který tam přestoupil ze Slovanu Bratislava. Nového brankáře má také Praha a to v osobě Jiřího Holického, který předtím hrál za Košice.

Velmi úspěšně si vedlo čs. reprezentační mužstvo v tradiční Mezinárodní šestidenní motocyklové soutěži, která se letos konala v Daltonu ve státě Massachusetts. Po čtvrté za sebou se čs. motocyklistům podařilo vyhrát nejvyšší soutěž — Světovou trofej, a to bez jediného ztraceného bodu před mužstvem Velké Británie se 4 a Rakouskem s 10 trestnými body. Světovou trofej, která se jezdí od roku 1913, vyhráli čs. reprezentanti už po jedenácté. V soutěži o Stříbrnou vázu zvítězil celek USA před

OZNAMENÍ

Školní rada České školy v New Yorku děkuje pánům Jiřímu Beranovi, Josefovi Dano, Frantovi Kubernátovi, Václavu Kulhavému, Ing. Josefu Šeredovi za jejich dar \$50.00 k uctění památky pana Jaroslava R. Kankrlika.

Školní rada současně oznamuje, že se vyučuje každé pondělí, středu a pátek od 4. do šesti hodin odpoledne.

ČESKÝ DEN V DALLASU

Čechoslováci po celém Texasu budou oslavovat 33. výročí Čsl. dnů na státní výstavě 7. října v Dallasu. Očekává se velká návštěva, odevšad nám píší, že přijedou se zúčastnit našeho slavného dne. Uvidíte kola tanečníků přes celé Coliseum, kteří budou v národních krojích tančit Besedu. Pěvecké sbory z různých měst v Texasu nám zazpívají milované národní písně a po celý den orchestry budou vyhrávat pro obveselení nás všech.

Nezapomeňte si obléknouti svůj národní kroj!

Také opět letos budou korunováni "královna a král" z řad našich starších krajanů. Nejstarší dáma bude prohlášena královnou a nejstarší pán králem Čsl. dne. Také nejstarší manžel. ský párek obdrží pěknou upomínku na tento den. Přátelé z blízka a daleka přijďte a navštívte nás. Začátek v Coliseu je v 10 hodin ráno v neděli 7. října. Na shledanou se těší Anežka Houdková za tiskový výbor pro Čsl. den v Dallasu, Texas.

Do Wahoo — Nebraska

Český klub v Saunders Co., Nebraska, připravuje na neděli 21. října ve Wahoo svůj první program české hudby a tance. Tento náš velmi čilý klub se už představil krajské veřejnosti na mnoha festivalech se svým dobře secvičeným pěveckým sborem za vedení letošní předsedkyně klubu G. Sudíkové. Říjnový program klubu v auditoriu "Bishop Neumann High school" započne ve 2. hod. odpo. Na pestrém programu vystoupí královna české Nebrasky Barbora Cahová a královny českých klubů Nebrasky, dále zpěváci a tanečníci z Wilber, Dwight, Omaha, harmonikáři a jiní. Krajané, podpořte tak svědomitou práci tohoto klubu a navštívte jejich program ve Wahoo.

— Kučera

OZNAMUJEME VŠETKÝM KRAJANOM

v okolí New Yorku, že na zájezd do Spojených států přichází nejlepší bratislavský komorní orchestr, který je sponzorovaný společností S. Hurak z New Yorku. Tento soubor komorního orchestru, vedený jeho zakladatelem Bohdanem Varhalom získal mnohé vynikající ceny a v celé Evropě je vysoko kvalifikovaný. Zájemci hudby si budou moci' možnost' tento koncert v úteru 10. října 1973, v Auditoriu W. C. Bryant H. School, na 48-10 31st Ave., v Astorii — Queens, o 7:30 hod. Na programe sú diela svetoznámych autorov komornej hudby, ako — Händla, Vivaldiho, Mozarta, Respighiho. Okrem týchto autorov si budete môcť vypočuť i skladbu národného umelca Eugena Suchoňa. Lístky, ktorých cena je \$6.00 a \$7.00, si môžete objednať, alebo osobne zakúpiť na týchto miestach:

SLOVAN TRAVEL CENTER 23-35 Broadway,
Astoria, N. Y. 11106
Tel. 274-1257 or 361-7261

SLOVAK AMERICAN CLUB OF NEW YORK
870 Rifle Camp Road, West Paterson, N. J. 07424
Tel. 201-256-1687

Švédskem a Československem. Nespornou zásluhu o úspěch Čechoslováků měl také dlouholetý vedoucí čs. motocyklistického reprezentačního týmu, F. Mošna.

— pza —

AMERICAN CZECHOSLOVAK SPORT CLUB

nezahájil novou ligovou sezonu úspěšně. V 1. zápase předminulou nedělí podlehl v Poughkeepsie místnímu SC 2:6 (1:2). Branky našeho mužstva vstřelil Mihalovič a Kelbel, který byl současně

vybrán do "mužstva prvního kola". Tuto nedělí prohrálo naše mužstvo po zlepšeném výkonu s SC Columbiana na jeho hřišti 2:4 (0:2). Branky našeho mužstva vstřelili opět Kelbel a Mihalovič. V obou zápasech hrálo naše mužstvo v neúplné sestavě s těmito hráči: Kolbašovský, Krisko, Minčák, Murin, Belko, Mihalovič, Kelbel, Holka, McCovan, Maryško, Politzer, Lech, Greger, L. a J. Campuzanové. Příští zápas hrají naši v Tibbets Brook Park proti Youngers SC dne 7. října ve 2:30 hod.

Z ČINNOSTI NAŠICH KRAJANŮ

Z TUCSONU, ARIZONA

Zářijová schůze Čs. amer. společenského klubu konala se už v lepší náladě než poslední schůze letní. Navštívila ji více než 40 členů a hostů. Vrátili se členové z dalekých cest, dva až z Československa a to dr. J. Malík, loňský předseda našeho klubu a s. Mášová, a oba podali stručně svoje dojmy z domova (Dr. Malík i z jiných středoevropských zemí, kde studoval slavistiku). A blahopřáno nejstaršímu našemu členovi br. K. Šebovi k právě dosaženým jeho 89. narozeninám.

V sobotu odpoledne, 6. října bude pořádáno tucsonskou odbočkou American Pen Women čtení poezie na zdejší univerzitě. Účastní se místní básníci od nejmladších (školáků a studentů) až po nejstarší, mezi nimiž bude číst jednu ze svých nových anglických básní i český básník pouště Josef Maríněk, letos stojící už na prahu svých pětadesátin.

V Tucsonu nyní máme právě indiánské léto. Každé den sluníčko bez vlhka ve dne okolo 95 stupňů, v noci okolo 65 stupňů. Trochu horší to mají v hlavním městě Phoenixu, kde 22. září měli už 112 dní nepřetržitého horka nad 100 stupňů.

V Tucsonu nyní máme právě indiánské léto. Každý den sluníčko bez zvolena královnou malého jen kmene či národa Papagů a před měsícem královnou všech arizonských Indiánů, byla vzápětí zvolena i královnou všech 800.000 Indiánů v celé Americe. Škoda, že nemůže jako naše legendární kněžna Libuše soudit a k rozumu přivádět "rozvadané bratry" zvláště na rezervaci Hopiů a Navajů, kteří se už víc než deset let soudí o pastviny a soud si s nimi neví rady.

ARIZ

Amnestie po pražsku

K letošnímu výročí únorové puče vyhlásil prezident Svoboda, jak známo, amnestii pro čs. občany, kteří "nezákonně opustili republiku". Beztrestně se mohou vrátit do konce roku všichni, kteří "nehanobili ČSSR v zahraničí." Komu bude naopak "hanobení" podsunuto, ten potrestán bude. O tom, kdo "hanobil" a kdo ne, rozhoduje ovšem pražské ministerstvo vnitra ve spolupráci s ÚV KSC (nebo naopak). Proto se pražská akce nesešla s příliš velkým ohlasem. Podle neúplných zpráv se vrátilo pár občanů, kteří utíkali za velkými penězi a pak je nedokázali vydělat, nebo takových, kteří se v zahraničí dočkali různých osobních tragédií, rozumí se: ve vlastním soukromém životě. I ti musí projít záchytným táborem, kde pobudou (či pobýlí) i několik měsíců. Pak je jim přidělena práce, v naprosté většině ne podle jejich výběru, ale tam, kde režim potřebuje — a podle skrovných možností i byt, zpravidla podnájem nebo nouzové ubytování. Už několik lidí, hlavně ze západního Německa, kteří se domnívali, že se

amnestie vztahuje i na návštěvu Československa, se stalo, že šli rovnou do vazby.

Je dobré si celou tuto situaci srovnat třeba s režimy, kterých si pražská propaganda příliš neváží a označuje je různými hanlivými přívlastky. Při nedávné volbě prezidenta se dostalo milosti velkému počtu politických vězňů v Řecku, odsouzeným po vojenském převratu v dubnu 1967. Byl mezi nimi i atentátník na zvoleného řeckého prezidenta a někteří "prominentní" exulanti, kteří v zahraničí provozovali nebo ještě provozují velkou agitaci proti stávající řecké vládě. Jordánský král Hussein propustil nedlouho nato z vězení řadu svých protivníků, mezi nimi i čelného činitele palestinského odbojového hnutí, kterého dokonce — spolu s jinými propuštěnými — krátce poté pozval na čaj. Do Jordánska se také vraceli někdejší členové palestinských bojůvek, uprchlí do okolních států.

Více slov netřeba. Fakta hovoří sama za sebe.

Sch

MALÝ OZNAMOVATEL

MACHINIST MECHANIC
with good all around experience in setting up & operating machine tools plus assembly & fitting work. Position offers all benefits & stable employment in a Pharmaceutical Manufacturing Plant.

JULIUS SCHMID
(201) 256 5500
Lackawanna Ave.,
W. Paterson N. J.

Seznamovací Centrum
Vás seznámí!

Pište si o podmínky. • CEN-TRUM zaslátelství knih-12-12istr. seznam knih zdarma! • Obě služby na adrese: P. O. Box 1067 Glendale Heights, Ill. 60137 USA.

MALE — Exper. Built up Roofer. Thoroughly experienced working with asphalt and pitch. Steady job, overtime \$4.50 \$6.00 per hr. depending on exper. Roofer helper some exper. and hot. (315) 475-4151.

ASSEMBLERS LIGHT INTERESTING WORK.

Hand assembly of small wires parts Bench work. Congenial training period. All fringe benefits. Call (201) 464-3200 Ext 257 or apply Personnel Dept.

ELECTRICAL INDUSTRIES

691 Central Ave.,
Murray Hill N. J.
An Equal Opportunity Employer

Henry Kissinger se ujal úřadu

Tentokrát to byl doktor Henry Kissinger, kdo se v Bílém domě ve Washingtonu podroboval obřadu zvanému prostě skládání přísahy. Už jsme obřad tohoto druhu viděli v televizi mnohokrát — ale tentokrát jsme jej sledovali se zvláštními pocity . . . kterých si ostatně byl vědom i Kissinger sám: řekl, že Spojené státy jsou jedinou zemí na světě, kde se může stát, že člověk jeho původu stojí vedle prezidenta a chystá se složit přísahu jako nový ministr zahraničí, Kissinger — jak známo, je uprchlík před Hitlerem. Narodil se v bavorském Brodě nad Lesy, zakusil první vlnu pronásledování židů, a do Ameriky se přistěhoval se svými rodiči a bratrem v roce 1938. Ale vrátil se k tradičnímu obřadu skládání přísahy. Přísahá se na bibli, kterou obvykle drží manželka nového vládního činitele. Kissinger je rozveden a tak ji držela jeho matka, která žije se svým manželem, starým panem Kissingerem, někdejším učitelem, v New Yorku. Obřadu přihlíželi také děti nového ministra zahraničí — čtrnáctiletá Elizabeth a dvanactiletý David, dále Kissin-

gerův bratr Walter a jeho děti, a několik nejbližších přátel, jakož i několik vládních ministrů a jejich rodiny. Přísahu předřikával předseda Nejvyššího soudu Warren Burger. Obsahově je přísaha velmi podobná té, kterou Kissinger skládal v městě Spartanburg v Jižní Karolině v roce 1943, když přijímal americké státní občanství — v podstatě, že bude dodržovat a hájit americkou ústavu. Po složení přísahy pronesl Henry (původně Heinz) Kissinger svůj první projev jako ministr zahraničí Spojených států. "Jestliže můj původ bude ně-

jak užitečný při formulaci naší vládní politiky", řekl Kissinger, "pak to bude v tom smyslu, že jsem v mládí poznal, co se může stát se společností, která se zakládá na nenávisti a násilí a nedůvěře. A že jsem pak zakusil co Amerika — svou naději a svými ideály — znamená pro jiné lidi . . ."

V další části svého krátkého projevu Kissinger pravil, že — stejně jako Nixon, chce usilovat nejen o uvolnění napětí ve světě, nýbrž o to, aby se napětí odstranilo, chce usilovat o svět, který není založen na síle, nýbrž na spravedlnosti, o svět, ve kterém vzájemný poměr mezi národy je založen na spolupráci, ne na rovnováze sil.

"Nebudeme usilovat pouze o pragmatické rozřešení toho či onoho problému", řekl, "nýbrž o to, aby bylo jasné, že Amerika nebyla nikdy věrná sama sobě, pokud nepředstávala něco většího a vyššího, než jen sama sebe. Budeme usilovat o svět, ve kterém panuje mír a spravedlnost a ohleduplnost a lidskost . . . ve vědomí, že tím Amerika plní, co se od ní očekává, a tím ze sebe dává, co je v ní nejlepší."

Krajanský oznamovatel

Víte, že

REZNICTVÍ A UZENÁRSTVÍ JOSEF ČURDA, MARGARTENSTR. 11

. . . je jen 206 m od nádraží Selgau . . . vyrábí na 20 druhů českých a slovenských specialit . . . rozesílá maso a uzeniny po celém Švýcarsku (maso za velkoodhodnotné ceny) . . . při objednávce nad S. Fr. 50.— neúčtuje poštovné.

Nevíte?

Tak přijďte nebo volejte 01/23 52 65

PSACÍ A POČÍTAČÍ STROJE

pro krajany se slevou — jakož i veškeré opravy zařídí ANTONÍN ZETEK, Illnauerstr. 24, 8307 Effretikon, tel. 032-32 53 08

SERVIS

vašeho vozu zajistí rychle a spolehlivě W. Pisoft, společník fy: AUTO WEISS, Altstetterstrasse 228, 8048 Zürich, tel. 01-62 14 55.

Přes UNIONFUNK

v Zürichu seženete českého taxikáře, znalého místních poměrů, památek a vůbec všeho zajímavého.

Volejte 01-47 30 47 a žádejte pana IVANA MÁDRA.

KNIHY

všech čs. exilových nakladatelství dodává:

Oskar Krause, CH-8307 EFFRETIKON, Rebenstr. 2

Privat Galerie ve Švýcarsku

vystavuje díla předních exilových výtvarníků — sjednojte návštěvu. Telefon — 052/324176 — Švýcarsko

Pro další podnik,

který otevírá na podzim v městě Tallfingen/Ebingen hledám mladšího, spolehlivého, samostatného českého kucháře za nejlepších platových podmínek, — Byt k dispozici.

HOTEL RESTAURANT-HIRSCH

Majitel Tony Kolářský

D — 7481 Sigmaringendorf

ZAJEMCI

o prodej švýcarských hodinek ve všech státech žádáme o kontakt. Vhodný vedlejší výdělek nebo hlavní zaměstnání. Zájemci z oboru mají přednost.

SLAIS-CH-2500 Biel, Postf. 255-Switzerland.

Slibný začátek roku Evropy

"Rok Evropy" byl vyhlášen začátkem letošního kalendářního roku, ale začíná, jak se zdá, teprve nyní v září. Zato však velmi nadějně. Americký ministr zahraničí Henry Kissinger zhodnotil tento prvek v mezinárodním vývoji na tiskové konferenci v New Yorku, kam přijel z

Washingtonu začátkem týdne pronést projev ve Valném shromáždění Spojených národů a kde se zdržel déle, aby využil přítomnosti jiných diplomatů, kteří přijeli za tímto účelem, a promluvil s nimi otázky společného zájmu — mimo jiné otázky rozvoje styků mezi

Spojenými státy a západní Evropou. Tím se totiž v Americe rozumí "Rok Evropy": nejde o celou Evropu, nýbrž jen země v její západní části, které jsou spojeny s Amerikou buďto hospodářsky nebo vojensky, a o to, zda a jak se má upravit jejich tradiční poměr k Americe a tradiční poměr Ameriky k nim ve světle požadavků současné doby. Tento projekt označil Kissinger v projevu, který pronesl v dubnu, slovy "nová atlantická charta." Termín se všeobecně neujal, a Kissingerova iniciativa byla vůbec přijata v Evropě (rozuměj v západní Evropě) poněkud chladně. Ale nyní v září se přeci jen devět západoevropských zahraničních ministrů sešlo v Kodani a vypracovalo společnou odpověď Americe. Ta zase byla původně přijata v Americe některými pozorovateli poněkud chladně jako příliš vágní a nekonkrétní. Ale Kissinger ji vidí v jiném světle. Předtím si, co o ní řekl na zmíněné nedávné tiskové konferenci, první, kterou uspořádal jako ministr zahraničí, "Pokud jde o deklaraci," řekl Kissinger — "kterou vypracovalo devět evropských zemí a kterou mi v úterý odevzal jejich jménem zahraniční ministr Dánska Andersen, chtěl bych říci toto: Spojené státy si uvědomují, že tento první pokus Evropy — " Kissinger tu měl na mysli konkrétně

západoevropské hospodářské společenství, Společný evropský trh, jehož devět členských zemí vyslalo zahraniční ministry na poradě do Kodaně — "že tento první pokus Evropy promluví jedním hlasem o politické záležitosti týkající se styků přes atlantický oceán je událostí největšího významu. Od konce války Spojené státy soustavně podporovaly snahy o vytvoření evropské totožnosti", pokračoval Kissinger, "a proto vítáme okolnost, že se Evropa nyní už zorganizovala natolik, aby s námi mohla mluvit jedním hlasem. V historické retrospektivě se možná schůzka devíti v Kodani ukáže být rozhodující událostí poválečné periody." Dialog mezi Amerikou a západní Evropou o modernizaci jejich vzájemného poměru se tedy rozvíjí, ač neprobíhá přesně tak, jak si Washington původně představoval — totiž o všech otázkách — hospodářských i vojenských — najednou. Protínávřhem západoevropských činitelů — protínávřhem, který je Washingtonu zřejmě přijatelný — je projednat zvlášť vojenské otázky, a to v ministerské radě Severoatlantického obranného paktu, a zvlášť

hospodářské otázky a to ve dvoustranné debatě, které se účastní na jedné straně Amerika a na druhé straně Společný evropský trh; přitom ovšem zůstávají otevřeny bilaterální diplomatické komunikační linky mezi Amerikou a jednotlivými západoevropskými zeměmi. Nemusíme ovšem zdůrazňovat, že jak s vojenskými, tak s hospodářskými otázkami se pojí otázky politické, zvláště ty, které vyvážejí z procesu západoevropského slučování.

O všech těchto věcech bude jednáno na poradách, kterých se má zúčastnit náměstek amerického ministra zahraničí pro evropské záležitosti Walter Stoessel a diplomaté Společného evropského trhu. V polovině října má pak Kissinger letět do Londýna pronést projev v Klubu poutníků, kde se znovu setká se západoevropskými ministry zahraničí. A někdy v dohledné budoucnosti — možná už letos, možná později — podle toho, jak se věci v této transatlantické oblasti budou vyvíjet — má jet přes oceán prezident Nixon na schůzky s nejvyššími představiteli záp. Evropy.

H. H.

Připravit se na nejhorší

ČLR oslavila 24. výročí svého vzniku a troje nejvýznamnější pekínské noviny — včetně stranického týdeníku, uveřejnily společný úvodník k této příležitosti. Vedoucím tématem úvodníku je varování čínskému lidu, aby byl kdykoli připraven na překvapivý útok "sociálního imperialismu", jak je v Čínské lidové republice někdy nazýváán Sovětský svaz. Úvodník zároveň zdůrazňuje, aby si všichni čínští občané vzali odstrašující příklad z případu Lin Piaa. Jak známo, Lin Piao, který byl před lety významnou postavou čínské politiky a byl dokonce vybran za nástupce Mao-ce Tung, byl loni zabít pistolí. Nešťastí, dosud ne zcela známého původu. Lin Piao byl při tom na cestě do SSSR, kam chtěl emigrovat, protože protimaovský převrat, jehož měl být hlavním inspirátorem a organizátorem, byl vyvržen. Onen společný úvodník ve třech před-

ních pekínských listech, v podstatě navazoval na témata nejdůležitějších vystoupení nedávného desátého sjezdu Komunistické strany lidové Číny. Sjezd projednával hlavně možnost sovětského útoku proti Čínské lidové republice. Chou-en Laj, například, ve svém sjezdovém referátu zdůrazňoval, že sověti neustále zvyšují počet svých vojsk a vojenského zařazení na čínsko-sovětských hranicích. Ostatně v tomto duchu se nesou i mnohá zahraničně-politická čínská jednání. Číňané se snaží přesvědčit o sovětském nebezpečí většinu svých amerických oficiálních i polooficiálních návštěvníků. Čína trvá na tom, aby americká vojska v Evropě a jinde zůstala početně nezměněna.

PODPORUJTE

ČESKOU

NÁRODNÍ

ŠKOLU

Evropský zpravodaj

Slavisti v Mnichově

Před víc nežli rokem utvořil se v Mnichově basketbalový klub československých exulantů — BC Mnichov. Dnes už má za sebou první ročník krajské ligy v Bavorsku. Mužstvo se vypracovalo na druhé místo tabulky. Osm zápasů vyhrálo, čtyři prohrálo. Úspěch je o to větší, že mužstvo hraje — bez trenéra! Klub zápasí také s finančními potížemi, neboť nemá žádného mecenáše. Starosta Mnichova, který přijal funkcionáře klubu, slíbil pomoci. Člým mladým z Mnichova blahopřejeme!

Noví hotel jako hotel

Po skoro tříletých úpravách byl u příležitosti Brežněvovy návštěvy v NSR znovuotevřen hotel Petersburg u Bonnu. Od roku 1954 v něm bydlelo přes čtyřicet nejvýznamnějších hostů NSR z různých zemí světa, mezi nimi etiopský císař Haile Selassie, anglická královna Alžběta II. a další.

Čeští zpěváci

Bohuš Hanák, sólista Stadt-Theateru v Basileji a Olga Klovová vystoupili na hudebním večeru v Ženevě s velkým úspěchem.

Odepíší dvě miliardy . . .

Spojené státy jsou ochotny škrtnout ze své pohledávky vůči Indii dvě miliardy dolarů. Celková pohledávka ob-
salhuje tři miliardy. Kdyby šlo o běžnou, normální pohledávku, byl by to neobyčejně štědrý dar, zvláště zemi, se kterou Washington v současné době nemá zrovna ty nejpřátelštější styky. Jak známo, vztahy mezi oběma zeměmi se vyostřily za pákistánsko-indického konfliktu přede dvěma lety, kdy Spojené státy Indii ostře zalívaly její vojenský zásah na straně vzbouřenců ve východním Pákistánu, z něhož se potom stal samostatný Bangladéš.

Likvidace americké pohledávky vůči Indii je zřejmě jedním z pozitivních prvků,

kteří by také měli přispět k normalizaci vztahů mezi oběma zeměmi.

Tento dluh byl totiž po dlouhou dobu zdrojem určitého napjetí mezi New Delhi a Washingtonem. Trojmiliardový dluh se vytvořil postupně z titulu amerických dodávek obilí, poskytnutých Indii z přebyteků zásob federální vlády Spojených států.

Takovéto obilí dostalo i mnoho jiných zemí. Byly to pro příjemce velmi výhodné dodávky jednak proto, že cena za obilí byla minimální, jednak proto, že úhrada za něj byla vždycky v domácí měně dotyčné země a poukazovala se na bankovní účet vlády Spojených států v oněch zemích. Americká vláda mohla z toho účtu čerpat pouze

na podniky a účely v dotyčné zemi. Z takovýchto pohledávek se hradí ve všeobecnosti náklady na vydržování amerických zastupitelských úřadů, ale ještě mnohem víc na stavby škol, nemocnic, — podniků které jsou vždy darem americké vlády místnímu obyvatelstvu.

Jenomže: americké konto rupií v Indii za dodávky takového obilí dosáhly výšky, z níž indiští představitelé dostávali závratě. Tři miliardy dolarů, které se takto nahromadily, a které by i při nepatrném úroku byly do konce tohoto století dosáhly dvojnásobné výšky, by totiž, alespoň teoreticky, mohly rozvrátit indické hospodářství. Skutečně teoreticky, protože Amerika by sotva byla s nimi nakládala tak, aby to Indii poškodilo. Takovýto dluh, v rozsahu tří miliard dolarů, který se už pro svou obrovitost nedá zlikvidovat v souhlasu s původním úmyslem, se snad nakonec ani nemůže zprovodit ze světa jinak, než tak, že ho věřitel prostě odepíše anebo sniží na manipulovatelnou míru. A to se nyní právě děje v případě Indie. Děje se tak na základě dlouhodobých složitých jednání mezi americkým vyslancem v New Delhi Danielem Moynihanem a indickými vládními představiteli. Předevšímná dohoda je následující: Spojené státy odpustí Indii rupií v hodnotě dvou miliard dolarů. Jediná podmínka je, že Indie tyto prostředky použije na projekty, které budou mít hospodářský a sociální dosah pro Indii a její obyvatelstvo. Zbývající jednu miliardu Indie uhradí Spojeným státům v deseti ročních splátkách po sto miliónech dolarů. Přitom z této jedné miliardy celých deset desetin, čili 900 miliónů dolarů, americká vláda použije na údržbu amerických oficiálních institucí v Indii.

P. R.

Večery pod lampou s českou knihou

Čtenářský hlad po dobré české knize trvá. Doma i v cizině. Kdežto doma současná literatura stagnuje, a starší kvalitní věci se vydávat nesmějí, my v emigraci máme v tom ohledu větší štěstí. Také Universum Sokol Publications patří k vydavatelstvím, které jsou sto zájmu čtenářů o dobrou českou knihu vyhovět. Zde je seznam a stručný popis knih, vydaných doposud naším nakladatelstvím:

DEMOKRATICKÝ MANIFEST —

Ferdinand Peroutka. Vyznání víry v demokracii, svobodu a právo na národní sebeurčení. Mužný boj s ideologií komunismu, jehož slabiny jsou zde odhalovány nejpovolnější mistry pera. Kniha skutečně hodná tradice českého humanismu.

POČÍTADLO —

Petr Den. Sbírká esejí, zkoumajících vztahy mezi náboženstvím, politikou a matematikou, jež se zároveň snaží dát novou náplň pojmu "demokracie", aby revoluce davů a nových národů, měnící podobu našeho století, nebyla revolucí nihilismu, prostě močí a smetli, nýbrž revolucí míru a života.

VE VLÁDĚ DRUHÉ REPUBLIKY —

dr. L. K. Feierabend. Paměti muže, který spoludíval osudy národa a státu v tragické pomnichovské době. (Rozebráno).

VE VLÁDĚ PROTEKTORÁTU —

dr. L. K. Feierabend. Pokračování paměti člena české protektorátní vlády z doby po 15. březnu 1939, obsahující množství zajímavých a významných detailů o tehdejších událostech.

Z VLÁDY DOMA — DO VLÁDY V EXILU —

dr. L. K. Feierabend. Autor zde líčí svůj dobrodružný útěk z Protektorátu přes Maďarsko, Jugoslávii a Francii do Londýna a popisuje zajímavým způsobem poměry v tehdejší exilové vládě presidenta Beneše.

ANTONÍN ŠVEHLA —

textová a fotografická monografie, vydaná ke stoletému výročí narození tohoto politika, který spoluzakládal, budoval a řídil mladý československý stát. Neopracovatelná publikace zejména pro mladé emigranty, kteří o Antonínu Švehlovi doma buď neslyšeli vůbec, anebo jenom nepravdy.

KAŽDÁ Z TĚCHTO KNIH PŘEDSTAVUJE TVORBU NAŠICH PŘEDNÍCH SPISOVATELŮ A BÁSNÍKŮ, ŽIJÍCÍCH MIMO SVOU VLAST. ZAKOUPENÍ NĚKTERÉ Z NICH OBOHATÍ JISTĚ VAŠI KNIHOVNU

O B J E D N Á V Á M :

Demokratický manifest —	
Ferdinand Peroutka	\$4.00
Počítadlo — Petr Den	2.50
Ve vládě protektorátu —	
dr. L. K. Feierabend	3.00
Z vlády doma — do vlády v exilu —	
dr. L. K. Feierabend	3.00
Ledy se hnuly — V. N. Duben	3.00
Antonín Švehla	3.00

ÚHLEM NA OBLOHU —

Miroslav Rašín. Sbírká cestopisných črt, zejména z Jižní Ameriky, politických i intimních úvah již zemřelého autora, je moderním protestem proti odlidštění a zmechanizování světa.

BEZ NADĚJE A NADĚJE —

Karel Valechra. Krajan, písmák líčí svůj těžký, avšak zkušenostmi bohatý život, v němž křížem — kráčem procestoval všech pět světadílů, s očima otevřenými a se srdcem, které rozumí lidské bídě.

OD A DO Z —

veselé abecední fantazírování-slovy a kresbami — populárního komika Jára Kouta.

VERŠE ZE ZÁSUVKY A VERŠE ZAPOMENUTÉ —

Josef Martínek. Česko-americký novinář a básník tu ve čtyřech částech podává silné básnické obrazy několika svých životních údobí.

HOLOUBEK, KTERÝ SE NA VŠECHNO PTAL —

Josef Martínek. Půvabná dětská knížka veršů s lahodnou češtinou a podivuhodnou fantazií.

SONGS OF THE DESERT —

Josef Martínek. Sbírká anglických básní, které byly otištěny ve více než 40-ti amerických a kanadských časopisech. Autora zde inspirovala zejména velká americká poušť na jihozápadě USA.

LEDY SE HNULY —

V. N. Duben. Kniha nutná pro každého, kdo chce vědět, kdy a jak začaly drobné sopečné výbuchy, které pak, po několika letech, vedly k Pražskému jaru.

THIS AND THAT —

E. J. Popera. Kdo zná české verše tohoto básníka, jistě sáhne se zvídavostí po jeho první sbírce básní anglických.

Úhlem na oblohu — Miroslav Rašín	2.50
Beznaděje a naděje — Karel Valechra	2.50
Od A do Z — Jára Kouta	1.50
Verše ze zásuvky a verše zapomenuté —	
Josef Martínek	2.00
Holoubek, který se na všechno ptal —	
Josef Martínek	1.00
Songs of the Desert — Josef Martínek	3.00
This and that — E. J. Popera	2.00
Půlnoční pacient — Egon Hostovský	3.00

Nové zákony

Parlamentními výbory prošly návrhy nových zákonů. Ten o vnitrozemské plavbě způsobí starosti především majitelům sportovních a rekreačních lodí, kteří se musí podrobit evidenční povinnosti. Na řekách a jezerech jich podle odhadu dnes pluje na 50.000. S novou registrací bude spojena i technická kontrola lodí, hlavně motoru, z něhož nesmí vycházet víc zplodin, než stanoví norma. Bude vymezen i prostor jejich působnosti a časové vymezení provozu během dne. Jiný zákon má umožnit železničním policistům rychlejší zásah v nádražních halách a v odstavených železničních vozech, kam se prý uchylují výtržníci a policejně hledané osoby.